

Népzene, néptánc Dunaföldváron

A földvári néptánc múltja és jelene

A néptánc iránti érdeklődés szempontjából Magyarországon a XX. században három hullám is megfigyelhető volt, a 30-as, az 50-es és a 70-es években. A 30-as évek a néprajztudomány megerősödését hozták, az 50-es évek kultúrpolitikája támogatta a nagy együttesek létrejöttét, a 70-es évekre pedig egy alaposan feltáró győjtőmunka után beért a néptáncmozgalom, volt anyag, amire támaszkodni lehetett, és a társadalmi-kulturális közeg is kedvezett ennek a folyamatnak.

BAKSAY ERIKA

Dunaföldváron is ezekben az években szerveződött néptánc-csoport, tagjai között Bójás Istvánnal, aki a helyi néptáncmozgalom legszebb éveiről, és Bozár Lászlóval, aki egyéni karrierjéről mesélt. A néptánc jelenlegi helyzetéről az Ördögszekér Tánc egyesület vezetői, Appelshofferné Rabóczki Anikó és Appelshoffer János beszéltek.

- Az alakulásnak konkrét ideje van, 1974-mondja Bójás István. -Semetkay Ágnes néni az általános iskolában tanított néptáncot, de az nem csoport volt, csak 5-6 pár. Götzinger Karsci bácsi hozta össze a csoportot, a művelődési ház legendás igazgatója. Elsőre Péterffy Attilát, a Vasas művészeti vezetőjét kérte fel, hogy vezesse a dunaföldvári csapatot. Az is élénken él bennem, hogy mindig kedden és csütörtökön volt a próbánk, hiszen hétfőn, szerdán és pénteken Attila a Vasassal próbált.

Hogy milyen színvonalat képviseltünk? Igen komoly munkánk volt például Molnár István Magyar képeskönyve, ami egy néptáncszvit 7 képben. Ez egy komoly, egész estét betöltő műsor volt, akkoriban nagyon divatos, minden magára adó néptánc-csoport felvette a repertoárjába, mi a Vasastól vettük át, és a csárdástól

a verbunkon keresztül a lakodalmasig sokféle táncot bemutattott. Nagyon büszkék voltunk rá, nagyon szerettük, nagyon sikeres volt. Ez a táncszvit profi munkának számított, büszkén táncoltuk mindenféle rendezvényen, hiszen akkoriban nagyon divatosak voltak a különböző vállalati összejövetelek, ÁFÉSZ, Faipari Szövetkezet, Gumiipari Szövetkezet, és mindenféle állami cég rendezvényei, ahol egyébként kötelező jelleggel, de nagy örömmel vettünk részt. Ezeknek a fellépéseknek, amelyeket egyébként Karsci bácsi hozott össze nekünk volt egy olyan hozadéka is, hogy később ők lettek a szponzoraink, akik nélkül nem juthattunk volna el a világ számos pontjára, Görögországba, Portugáliába, Lengyelországba, Csehszlovákiába. Számos fesztiválon vettünk részt szerte a világban, ami akkoriban igen nagy szó volt.

A fesztiválok mellett népszerűek voltak az elsősorban megyeszékhelyeken megtartott minősítők, ahol arany, ezüst és bronz minősítést lehetett kapni, azon belül is 1-es, 2-es, 3-as fokozattal. Első próbálkozásunk alkalmával ezüst 3-ast kaptunk, ami kezdésnek szép eredmény volt, ezt követte az ezüst 1, majd az arany 3. Nagyon népszerűek voltunk, nagyon jól éreztük magunkat a parketten.

- Bozár László egyéni karriert is befutott, a dunaföldvári néptánc-csoportból indulva. Mit jelent neked ez a forrás?

- Apám látta meg a hirdetést, amivel felvételt hirdettek a csoportba- mondja Bozár László-, és nyomban jelentkeztem is. Negyedik, ötödik osztályos lehettem, Kovács Zoli tartotta a felvételit és az első próbákat, aztán Mádi Magdolna vezette gyerekek csoportját. Dolgoztam tisztességesen, ahogy utólag értékelte valaki a tehetségemet-rátermettségemet, az a típus voltam, aki szorgalom-

mal, szívós munkával dolgozza fel magát arra a színvonalra, ahonnan már a profizmus jön.

Dunaföldváron előbb Mádi Magdi vezette az utánpótlás csoportot, ő amúgy a Vasasban táncolt, majd később Pakson próbált meg -nagy sikerrel- saját csoportot alakítani. Magdi vitt engem Puskás Bandival együtt a Vasasba, ahol Péterffy Attila után Neuwirth Annamáriával és Szögi Csabával dolgoztam 10 évig. A katonaságot már Novák Ferenc oldalán, a Honvédban töltöttem le, és onnan is mentem táncos nyugdíjba 2013-ban. Vissza-visszajárok még, ha kérnek, és szerencsére kérnek időnként.

- Melyek voltak a legemlékezetesebb pillanatok, szerepek?

Talán egy kuriózum... Magdival csináltuk a Kőműves Kelemt, de szívesen emlékszem vissza minden dunaföldvári fellépésre. Táncoltam sokfelé a világban, legmesszebb Mexikóban, ahol nagyon jól vették a magyar temperamentumot, de nekem az itthoni fellépések a legkedvesebbek: színpadra állni az enyéim előtt.

- Napjaink dunaföldvári néptánc-csoportja az Ördögszekér. Miért éreztétek fontosnak, hogy megalapítsátok?

- Annak idején, 2003-ban 8 gyerekek kezdtünk el táncolni - mondja Appelshoffer János, - a következő évben alakultunk egyesületté, és tettük hivatalossá a működésünket. Rövidesen csatlakozott hozzánk egy komplett ifi kategória, egy csapatnyi felnőtt, köztük abszolút kezdők is, és rövidesen 70-en lettünk, mindenféle korcsoportban.

A megalakulás mögött nem volt különösebben meglepő szándék, egyszerűen olyan adalékokat akartunk adni az embereknek, ami boldogabbá teszi az életüket, egy szórakozást, amivel visszanyúlunk a múltba, az elődökhöz.

- MI jelenti a legnagyobb nehézséget a munkátokban?

- Talán a generáció-váltás. Mire igazán bedolgozzák magukat a gyerekek a csoportba, addigra elmennek, másik településre, egyetemre, főiskolába. Amikor kiröp-

pennek, mindig támad egy új, amit azok töltenek majd ki, akik utánuk jönnek. Éppen ezért a csoporton belül is sokfélék vagyunk, és igazodnunk kell az aktuális táncosok aktuális tudásához.

- Van valami egyedi, dunaföldvári specialitása a csoportnak?

- Nem hiszem, hogy lenne ilyen sajátos arculatunk, ehhez idő kell. De talán az amatőr lelkesedés a mi nagy erősségünk, talán a bájunk is.

- Vajon Rabóczki Anikó miatt dunaföldvári az Ördögszekér?

- Annyiban benne van ebben az én földváriságom, hogy annak idején a Janóval éppen elmehettünk volna máshová is lakni, máshol elkezdni a közös életünket. De mi itt maradtunk, és ettől kezdve az általunk alakított néptánc egyesület dunaföldvári...

De semmi sem véletlen. A családom révén megélhettem a múltat: a nagyszüleim, szüleim sokat sztoriztak, tanítottak a régi dolgokról, a szüleim lényegében ebben a világban éltek.

Mi ezt megpróbáljuk újra élni, feleleveníteni, kikutatni a régi dolgokat, viseleteket, hagyományokat, és mindezt bemutatni az embereknek, ahogy bemutattuk a lakodalmas munkánkban. Nem mindegy, milyen szívvvel, milyen alaptudással állunk ehhez a munkához, mit kezdünk a megszerzett tudással.

Nekünk fontos, hogy a csoport a helyi, kis-magyarországi hagyományokat kövesse elsősorban, nem feltétlenül a felkapott táncokat, hiszen mi itt élünk, és igyekszünk a helyi hagyományokat követni.

A projektet támogatta:

Népzene, néptánc Dunaföldváron

Koreográfia

A tánc létrehozásának művészete; színpadi táncok, balettek tervezésével, komponálásával, rendezésével foglalkozó művészeti ág, amely megvalósítja az előadott mozdulatokból álló sorozatok, mozgásformák és az aláfestő zene művészi összhangját, egymást erősítő, érzelmi-gondolati üzenetet átadó jellegét. (wikiszótár)

BAKSAY ERIKA

Az Ördögszékér Táncgyesület Földvári lakodalom című nagy sikerű táncjátéka nagyszabású előadás, és nagyszabású munka is volt a csoport számára. Nem csak táncok füzere, hanem történet, színházi előadás is, amit teljes egységben kell látni. Bár az előadásnak kétségtelenül volt egy spontán jellege, azért mindenki tudja, hogy a látszólag kötetlen előadasmód mögött pontos koreográfia rejlik.

Ezt segítette Novák Péter, aki színész, énekes, szövegíró, zeneszerző, műsorvezető, aki a szövegek írását és a dramaturgiát segítette a produkcióban. Vele, és az együttes egyik vezetőjével, Appelschoffer Jánossal beszélgettünk.

- Miért pont Novák Péter?

- Érdemes az embernek belátnia, hogy mihez ért. Ha zene, ha tánc, rendben van, ha szöveg, dra-

maturgia, akkor érdemes segítséget hívni-mondja Appelschoffer János.

- Még a Honvédből ismerem Novák Pétert. Lúdas Matyit táncoltam, annak a szövegét ő írta, játszottunk is egy színpadon, és mindenféle módon szerettem a gondolkodásmódját. Fel sem merült bennem, hogy mást hívjak segítségül a lakodalmashoz, amihez természetesen minden háttéranyagot megkaptam. Szeretem, ahogy az anyaghoz nyúl, szeretem, hogy a szövege él, rugalmasan kezeli, formálja a próbák során. Szertem a szövegekhez odabiggyesztett megjegyzéseit, amik gyakran aztán be is kerülnek a szövegbe. Szóval szeretek vele dolgozni.

- Miért fogadta el az Ördögszékér felkérését?

- Baráti szálak kötnek ide-mondja Novák Péter-, és mindig izgalmas számomra új közösséghez tartozni. Van, hogy az ember érzi, valami kémia köti valahová, valakikhez, ami miatt megy a munka. Ez a vándor-módszer jól működik, a túl professzionális környezet kicsit korrodálja a kapcsolatokat, ezért is esik jól egy kicsit másokkal lenni, másokkal dolgozni. Örömmel láttam ehhez a munkához, nekem ez az egész spektrum érdekes volt, a Janóék értékrendje nagyon közel áll hozzám, klassz csoportot ismertem meg.

A műfaj nálam szinte genetikusan meghatározott: a néptánc, népzene, néprajz, koreográfia, etnográfia annyira belém ivódott, hogy ki sem tudnék esni belőle. És mindenkit a megfelelő feladatra kell alkalmazni, ha ez így van, működhet a kreativitás. Itt írói munkára volt szükség, a megfelelő háttéranyag birtokában. Ennek tudatában ösztönös jó ízléssel érzi az ember, meddig mehet el, meddig tágíthatók a keretek. A cél a kor megidézése volt a szakmaiságon, a tájegységi ismeretek keretein belül maradván.

- Elvek vagy ösztönök vezetik ilyenkor az író kezét?

- Öszintén szólva nem nagyon gondolkozom azon, mit csinállok. Ha látok magam előtt valami víziót, akkor jó úton járok. Ehhez a munkához jó ízlés kell, és természetesen a háttéranyag pontos ismerete.

Hogy meddig mehetek el? Mi gondolatokat akarunk érvényre juttatni, elgondolkoztatni családról, világról, hazáról. A műfajt nem erőszakolhatjuk meg, de más szempontból meg a határ a csillagos ég. Átléphetünk, és át is lépünk műfaji és gondolati határokat. Maga a munkafolyamat nagyon rugalmas, ha valakinek bármi eszébe jut, mondja. A színház ugyan nem egy demokratikus műfaj, de a vége mindenki munkájának, ötletének kohéziója lesz. Vagyis nem látok határokat.

- Mit jelentenek Önnek a gyökerek?

- Erről a film jut eszembe, az eskimóról: miért nem szólt senki

Nanuknak, hogy odalent, délen meleg van? Az emberi lélek úgy van összerakva, hogy kötődik valamihez. A Kárpát-medence jócskán szolgál történetekkel, a folklór ezt tudja, 1000 éves mélységig. Aki ezekben a történetekben nő fel, az megtapasztalja a gyökereket, és ezzel együtt egy széles eszmerendszert fogad be.

Így például a táncos hétfőn verbunkot tanul, kedden egy vi-harsarki román táncot, szerdán cigánytáncot, csütörtökön kárpátaljai táncot, pénteken a viseletekről tanul, és a sok-sok beszélgetésben még ezerféle kapcsolódó információt cserél, mind eközben spirituális elemek is előkerülnek.

Tehát nem is annyira a gyökér, mint inkább a gyökér szerkezete az érdekes. Ágas-bogas, de minden mindennel összefügg. Ha mindezekhez még hozzáteszük az adott kor építészétét, képzőművészetét, akkor már elszalad az elme, látja, hogy minden mindenel összefügg.

Egy kultúra bigott megőrzése a halálához vezet. Olyan, mintha a magyar nyelvet, kultúrát két alabárdos, harcsabajuszos, díszmagyarba öltözött őr védené a Nemzeti Múzeumban, csak éppen nem lehet hozzájutni. A kultúra, amit így őriznek, elveszti az energiáját, erejét. A hagyományt nem őrizük, hanem használjuk.

A projektet támogatta:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

